

Тематична контрольна робота «Словотворчі засоби стилістики»

Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Завершіть подане твердження.

Словотвір – це розділ мовознавчої науки, який вивчає...

- а) лексичне значення і вживання слів;
- б) особливості слововживання;
- в) правильну вимову слів;
- г) способи творення слів;
- ґ) стійкі одиниці мови.

2. Визначте неморфологічні способи творення слів:

- а) складання основ, суфіксальний, префіксальний;
- б) префіксально-суфіксальний, безафіксний, субстантивація;
- в) морфолого-синтаксичний, лексико-семантичний, складання основ;
- г) лексико-синтаксичний, префіксально-суфіксальний, безафіксний;
- ґ) лексико-семантичний, лексико-синтаксичний, морфолого-синтаксичний.

3. У чому найяскравіше виявляються стилістичні можливості словотвору?

- а) у нагромадженні емоційних суфіксів у словах;
- б) у синонімії словотвірних афіксів;
- в) у використанні слів, утворених безафіксним способом;
- г) у використанні складноскорочених слів у текстах різних стилів мовлення;
- ґ) у використанні у словах суфіксів книжного походження.

4. Укажіть рядок, у якому в усіх словах є префікси книжного походження:

- а) відтинок, міні-сівалка, вітрище, якнайкраще, відзвітувати;
- б) нардеп, адмінресурс, злющий, переродитися, наддашся;
- в) ультрафіолетовий, псевдонародний, антитеза, екстраординарний;
- г) антитіло, щонайвище, попоїв, переодягся, прискорення;
- ґ) архіваріус, рокпопсовий, пристосовується, життєпис.

5. Визначте рядок слів із запозиченими префіксами:

- а) антропологія, щонайвище, ультразвуковий, суцвіття;
- б) антитіла, мікросвіт, слов'янофільство, краєвид;
- в) контррозвідка, антициклон, псевдонародний, архідиякон;
- г) меломанія, співавтор, паморозь, антиреволюційний;
- ґ) антитеза, экс-міністр, архідавній, широкополий.

6. Укажіть рядок слів, які носять розмовний характер утворень:

- а) лісник, визволитель, перекладачка;
- б) організаторка, директорка, викладачка;
- в) артистка, завгосп, відвідувачка;
- г) учителька, менеджер, садівник;
- ґ) вихователька, слухач, замісник.

7. Визначте рядок, у якому всі слова із зменшено-пестливими суфіксами:

- а) білесенький, малюсінький, пенюк, дубище, вітрисько;
- б) берізонька, донечка, узбіччя, рукописний, весельчак;
- в) тонюсінький, гайочок, воріженьки, экс-чемпіон, ніччю;
- г) веснонька, маленький, рядочок, вірнесенький, пушинка;
- ґ) смачненький, справжнісінький, бабище, серденько, бочок.

8. Визначте рядок слів емоційно-експресивного забарвлення з суфіксами негативної оцінки:

- а) зимонька, рибище, дубочок, лігвище;
- б) ставище, подорожник, сіруватий, птаство;
- в) кореневище, здоровило, злюка, ножичок;
- г) хмарка, звірятко, дипломатик, піднебесся;
- ґ) злющий, вітрище, лапища, паруб'яга.

9. Укажіть рядок слів з суфіксами здрібнілості, які надають об'єктові зображення зневажливих, іронічно-гумористичних відтінків значень:

- а) веснонька, квіточка, річечка, ніженьки;
- б) ідейка, партійка, копійчина, ширка;
- в) голівонька, ниточка, сонечко, хмарка;
- г) корівка, молочко, пиріжок, смішок;
- ґ) рідненький, донечка, ручка, дощик.

10. Вкажіть найбільш стилістично виразні словотворчі засоби:

- а) префікс;
- б) постфікс;
- в) суфікс;
- г) закінчення;
- ґ) корінь.

11. Укажіть, яким способом утворені слова сузір'я, прадавній:

- а) складанням основ;
- б) префіксальним;
- в) суфіксальним;
- г) поєднанням частин слів;
- ґ) безафіксним.

12. Доповніть твердження.

Суфікси книжного забарвлення (-ізм-, -ів-, -іц-) утворюють...

- а) загальні назви та діалектизми;
- б) лише абстрактні назви й okazіоналізми;
- в) назви опредмеченої дії, загальні та абстрактні назви;
- г) термінологічну лексику та архаїзми;
- ґ) неологізми й авторські новоутворення.

13. Укажіть рядок, у якому в усіх словах є суфікси експресивного забарвлення:

- а) соловейко, ідейка, тонюсінький, перерозподіл, дідусик;
- б) бурмило, вітруган, сонечко, віченька, яснасенький;
- в) промінець, буревій, морозище, ніжненький, світлий;
- г) найулюбленіший, рідненький, котик, квіточка, ліс;
- ґ) упертюх, зміїще, водовоз, кониченько, козачка, темно.

14. Визначте, яким способом утворені слова нардеп, лікбез:

- а) спосіб складання у поєднанні із суфіксальним;
- б) складання слів без сполучних голосних;
- в) складання двох повнозначних слів;
- г) поєднання частин слів;
- ґ) складання залежних слів, поєднаних сполучними голосними о, е.

15. У якому рядку спосіб словоскладання виступає як стилістичний засіб?

- а) Технік-механік;
- б) вчений-мовознавець;
- в) школа-гімназія;
- г) кіловат-година;
- ґ) смуток-жаль.

Робота з текстом

Прочитайте уважно текст. Виконайте завдання до нього (з п'яти варіантів відповідей виберіть одну правильну).

Настільна книга українця

З-поміж безлічі книг, із якими має справу історія світової літератури, поодинокі виділяються ті, що ввібрали в себе науку віків і мають для народу значення заповітне. До них належить «Кобзар», книга, яку український народ поставив на перше місце серед успадкованих із минулого національних духовних скарбів.

Дивовижна доля цієї книги. Поезії, що входять до неї, склалися на тернистих дорогах поетового життя, писалися то в мандрах, то в казематах, мережились при світлі білих ночей півночі й у пісках закаспійських пустель, під самотнім сонцем вигнання.

Хоча більшість поезій написано поза межами рідного краю, наскрізно струменить у них світлий образ Дніпра і мріє синя далеч українських степів. На випадкових аркушиках паперу та в захаявних книжечках поетова рука прихапцем, покрадьки записувалися рядки, що стануть дорогими для цілого народу, донесуть до нього крізь усі перепони віщі й вічні слова.

Книга формувалася поступово, рік за роком, формувало її саме поетове життя, і все найістотніше з цього життя, з великого життя українського кріпака Тараса Шевченка від його юності й до останнього подиху – ввібрав у себе цей класичних розмірів томик, збірник поезій, що його в хвилину творчого осяяння було найменовано «Кобзарем». Відтоді, упродовж багатьох десятиліть, книга ця буде і настільною книгою кожного українця.

У «Кобзарі» поет висловив насамперед самого себе, свою особистість. Від першого й до останнього рядка книга наповнена індивідуальним поетовим почуттям. Тут його, Шевченків, темперамент, його щира й беззахисна у своїй і відкритості душа. Тут думки – ним вистраждані, кривди – ним пережиті, тут картини саме його, Тарасового, дитинства. І мова його, і тільки йому властивий тембр голосу. Тут не позичені знання, а його власний, у розвитку відтворений розум мислителя, могутній інтелект, що спрагло дошукується істини, простежує людське життя у в конкретній долі сестри-кріпачки і в історичній долі цілих народів. Усе своє, особисто шевченківське, індивідуально забарвлене. Одначе мистецтво тому й мистецтво, що воно здатне творити чудо: особистий, внутрішній світ Тараса Шевченка, переллятий у литво митецьких синтезів, постав у ліриці й поемах «Кобзаря» в таких художньо-образних виявах, у такій правдивості й глибині індивідуальних переживань, що в них і сам народ упізнав свою душу, прочитав свою історію, зазирнув у своє майбутнє.

Найгостріші соціальні драми й найтонші нюанси інтимного, гнівний біль безправства, неволі, хвилини розпачу, що їх теж знав поет, смутки-жалі знівченого життя, голос потоптаної і пробудженої людської гідності, сила непокори, що не раз переходить у скрик прокляття, у грізні вибухи прометеївського титанізму, – все клекоче, все скипілося в художню цільність книги-сповіді, від початку й до кінця перейнятої вогнем, може, найсильнішого поетового почуття:

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю!

Саме з цієї любові виросла правдива, вогненна поезія «Кобзаря», саме це, ніякими стужами не остуджене синівське почуття й живило той дух протесту, бунтарства, яким наснажена Шевченкова книга (За О. Гончарем, 445 сл.) .

1. Укажіть, до якого типу мовлення належить даний текст:

- а) розповідь з елементами опису;
- б) опис з елементами роздуму;
- в) розповідь з елементами роздуму;
- г) оцінка;
- ґ) роздум.

2. Яка теза найточніше передає основну думку тексту?

- а) «У «Кобзарі» поет висловив насамперед самого себе, свою особистість... Тут його, Шевченків, темперамент, його щира й беззахисна у своїй і відкритості душа. Тут думки – ним вистраждані, кривди – ним пережиті, тут картини саме його, Тарасового, дитинства. І мова його, і тільки йому властивий тембр голосу...»
- б) «...саме поетове життя, і все найістотніше з цього життя, з великого життя українського кріпака Тараса Шевченка від його юності й до останнього подиху – ввібрав у себе цей і класичних розмірів томик, збірник поезій, що його в хвилину творчого осяяння було найменовано «Кобзарем».
- в) «Кобзар», книга, яку український народ поставив на перше місце серед успадкованих із минулого національних духовних скарбів».
- г) «...особистий, внутрішній світ Тараса Шевченка, переллятий у литво митецьких синтезів, постав у ліриці й поемах «Кобзаря»...»
- ґ) «...народ упізнав свою душу, прочитав свою історію, зазирнув у своє майбутнє».

3. Вкажіть рядок, у якому наявні слова з суфіксами, що надають лексемам експресивного забарвлення.

- а) «...на аркушиках паперу та в захалавних книжечках поетова рука і прихапцем, покрадьки записувалися рядки, що стануть дорогими для цілого народу, донесуть до нього крізь усі перепони віщі й вічні слова».
- б) «...наскрізно струменить у них світлий образ Дніпра і мріє синя далеч українських степів».
- в) «Поезії, що входять до неї, склалися на тернистих дорогах поетового життя, писались то в мандрах, то в казематах, мережились при світлі білих ночей півночі ...»
- г) «Від першого й до останнього рядка книга виповнена індивідуальним поетовим почуттям».
- ґ) «Одначе мистецтво тому й мистецтво, що воно здатне творити чудо...»

4. Визначте, яким способом утворено виділене слово у реченні:

«Кобзар» – книга, яку український народ поставив на перше місце серед успадкованих із минулого національних духовних скарбів.

- а) Лексико-синтаксичним;
- б) лексико-семантичним;
- в) морфолого-синтаксичним;
- г) складанням основ;
- ґ) безафіксним.

5. Який художній засіб використано у висловлюванні:

«...внутрішній світ Тараса Шевченка переллятий у литво митецьких синтезів...»?

- а) Епітет;
- б) метафора;
- в) тавтологія;
- г) інверсія;
- ґ) анафора.

6. Визначте, до якої форми красномовства належить наведений текст:

- а) церковно-богословської;
- б) розмовно-побутової;
- в) парламентської;
- г) академічної;
- ґ) художньо-публіцистичної.